

Lebeau, Paul Pieter Victor

👤 Persoon

Ulrike Burki (2023)

Paul Lebeau (1908-1982) was een Antwerpse hoogleraar, essayist en romancier. Zijn bekendste romans zijn *Het experiment* (1940), *Xanthippe* (1959) en *De Zondebok* (1947). In die laatste roman reflecteert hij op het conflict tussen het katholicisme en het radicaliserende Vlaams-nationalisme.

Pseudoniem

Lambert Stiers; Elckerlyk; Van Ginderachter

Geboorte

Borgerhout, 24 juni 1908

Overlijden

Brussel, 18 oktober 1982

Inhoudstafel

 Leestijd: 4 minuten

Jeugd en studies

Paul Lebeau volgde middelbaar onderwijs aan het Sint-Jan Berchmanscollege in Antwerpen en ging daarna Germaanse filologie studeren aan de Katholieke Universiteit van Leuven. In 1930 promoveerde hij op een proefschrift over *Het dilettantisme in de Nederlandse literatuur*. Tussen 1928 en 1930 was Lebeau actief in de katholieke Vlaamse studentenbeweging, onder meer als redactiesecretaris van het flamingantische studententijdschrift *Ons Leven* (1928-1929).

Lebeau behoorde tot de generatie studenten die geconfronteerd werd met het groeiende conflict tussen de kerkelijke overheid en de radicaliserende Vlaams-nationalistische strekking binnen de katholieke studentenbeweging. Dat conflict kwam tot een hoogtepunt in december 1928 met een rectorale brief die de Vlaamse studenten opdroeg om voor 6 januari 1929 in een schriftelijke verklaring te beloven zich te onthouden van alle anti-Belgische, separatistische en/of pro-activistische initiatieven. Lebeau zou zo'n twintig jaar later nog eens reflecteren op dit – naar zijn mening veel te scherp aangezette – conflict in zijn roman *De Zondebok* (1947).

Na de voltooiing van zijn doctoraat ging Lebeau verder studeren in Berlijn, Parijs en Londen, waar hij zich verdiepte in de vergelijkende literatuurwetenschap. Dat leverde in 1934 een uitbreiding op van zijn proefschrift met de titel *Het dilettantisme als levenshouding in de West-Europese literatuur*. Terwijl hij aan die studie werkte, schreef Lebeau ook aan zijn debuutroman *Het experiment* die sterk was geïnspireerd op zijn onderzoek. In de roman rekende hij af met de 'ik-cultus' die hij in het dilettantisme in de literatuur meende te herkennen.

Letterkundige activiteit

Tijdens de bezetting publiceerde Lebeau enkele artikelen in Volk en Staat waarin hij volksverbondenheid en individualisme trachtte te verbinden en waarin hij ook zijn sympathie voor de Nieuwe Orde uitsprak. Verder gaf hij enkele lezingen over de Nederlandse letterkunde in nationaal en Europees verband en publiceerde hij recensies van Duitse literatuur in collaboratiegezinde tijdschriften als Westland. Bij de bevrijding werd hij aangehouden, maar hij werd al in 1945 buiten vervolging gesteld.

Na de oorlog zette Lebeau zijn letterkundige activiteiten voort. Hij werd redacteur van Dietsche Warande en Belfort en bestuurslid van Boekengilde De Clauwaert die de meeste van zijn boeken uitgaf. Hij trad onder het pseudoniem van Lambert Stiers toe tot de redactie van het Vlaams-nationale, culturele maandblad Golfslag (1946-1950). In 1953 stichtte hij de literaire kring *De Tafelronde* en werd hij redacteur van het gelijknamige tijdschrift, dat jonge auteurs als Paul Snoek (1933-1981), Ivo Michiels (1923-2012) en Paul de Wispelaere (1928-2016) aantrok. Na een kleine tien jaar nam Lebeau echter weer afstand van de kring die naar zijn zin te veel evolueerde in de richting van het experimentalisme.

In 1970 werd Lebeau lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde als opvolger van Stijn Streuvels en in januari 1976 werd hij voorzitter van Scriptores Catholici, waar hij een belangrijke rol speelde in de federalisering van deze vereniging. In 1980 gaf Boekengilde De Clauwaert zijn *Verzamelde Verhalen* uit en in 1981 ontving Lebeau de onderscheiding van de provincie Antwerpen voor zijn volledig oeuvre. Lebeau overleed in 1982 in Brussel.

Drie jaar na zijn overlijden verzorgde het Davidfonds een nieuwe uitgave met Lebeaus verzameld werk onder de titel *Omnibus*. In 2001 verscheen bij uitgeverij Houtekiet een heruitgave van Lebeaus bekendste roman *Xanthippe* met een nawoord van Elke Brems.

Werken

- Volksverbondenheid en individualisme, in: *Volk en Staat*, 3 en 4 april 1942.
- *Het experiment*, 1940.
- *De Zondebok*, 1947.
- *Johanna-Maria*, 1950.
- *De Blauwe Bloem*, 1951.
- *Mijn vriend Max*, 1953.
- *Het Siegfriedmotief of de overbodigen*, 1954.
- *Xantippe*, 1959.
- *Voltooid Verleden Tijd*, 1967-januari 1968.
- *Verzamelde Verhalen*, 1980.
- *Omnibus*, 1985.

Literatuur

- G. Durnez, *De mens gaat voor. Paul Lebeau*, in: G. Durnez en P. Van den Abeele (red.) *Jullie worden later gek dan wij*, 1971.
- Borgerhout huldigde Paul Lebeau, in: *Gazet van Antwerpen*, 6 september 1972.
- M. Janssens, *Paul Lebeau zeventig*, in: *Woorden en waarden. Essays over literatuur*, 1980, pp. 298-313.
- Romancier Paul Lebeau overleden, in: *Het Belang van Limburg*, 20 oktober 1982.
- Romancier Paul Lebeau overleden, in: *Het Nieuwsblad*, 20 oktober 1982.
- G. Durnez, Paul Lebeau, auteur van indringende probleemromans, in: *De Standaard*, 20 oktober 1982.
- S. Vanderlinden, Paul Lebeau, een christelijk humanist, in: *Vlaanderen*, jg. 33, 1984, pp. 320-324.
- B. Peleman, Paul Lebeau, een Borgerhouts Boergondiër, in: *Vlaanderen*, jg. 33, 1984, pp. 333-335.
- M. de Smet, Een ontvoogdende schrijver: Paul Lebeau, in: *Ons Erfdeel*, jg. 27, 1984, pp. 269-271.
- H. van de Vijver, *Literatuur: Nieuwe griffels, schone leien*, in: *België in de Tweede Wereldoorlog*, dl. 8, 1990, pp. 30-51.
- D. de Geest, Herdenken, herschrijven. De studie van de 'literaire collaboratie' in Nederland en Vlaanderen, in: *Ons Erfdeel*, jg. 38, 1995, pp. 713-742.
- E. Brems, *De strijd der seksen*, in: *Xanthippe*, Antwerpen, 2001, pp. 197-205.